

Hoofdlijnenverslag van de internetconsultatie mapping RED III

“Als een project of gebied in de mapping is opgenomen, betekent dit niet automatisch dat het wordt aangewezen als versnellingsgebied. Het geeft alleen de mogelijkheid om dat in de toekomst te doen.”

Openbare internetconsultatie 31 maart 2025 – 28 april 2025

Introductie

Het ministerie van Klimaat en Groene Groei werkt aan de implementatie van de herziene EU-richtlijn 'REDIII'. Deze richtlijn maakt het mogelijk voor hernieuwbare-energieprojecten om onder voorwaarden af te wijken van natuur- en milieuregeling. De richtlijn bepaalt dat lidstaten uiterlijk 21 mei 2025 een inventarisatie moeten doen van potentiële gebieden die nodig zijn om het aandeel hernieuwbare energie te vergroten.

De internetconsultatie

Voor de mapping hebben we een *'better safe than sorry'*-aanpak gevolgd, om ervoor te zorgen dat elk gebied dat mogelijk een versnellingsgebied voor hernieuwbare energie zou kunnen worden, is opgenomen. De mapping omvat de nationale programma's die deel uitmaken van het nationale klimaat- en energieplan en de regionale energiestrategieën. Daarnaast hebben we provincies en gemeenten uitgenodigd om hun gebieden voor hernieuwbare energie te delen en deze aan het overzicht toegevoegd. Deze gebieden hebben we ingedeeld in 'gebied', 'soort' (infrastructuur, opwekking, opslag) en 'energiebron'.

In onze raadpleging van de bevoegde gezagen hebben we nadrukkelijk aangegeven dat we de voorkeur geven aan gebieden die overeenkomen met de gebieden die worden genoemd in artikel 15, lid c, lid 1, onder a), punt i), en dat we Natura 2000-gebieden niet willen opnemen in de versnellingsgebieden voor de opwekking van hernieuwbare energie.

Om deelname van het publiek te garanderen, kon de cartografie via internet door het publiek tussen 31 maart 2025 en 28 april 2025 worden geraadpleegd via https://www.internetconsultatie.nl/mapping_red3. De resultaten van de consultatie zijn verwerkt en de lijst met gebieden kon aan de hand hiervan worden afgerond voordat deze 21 mei 2025 aan de Europese Commissie werd aangeboden.

In totaal zijn 8 reacties binnengekomen. 7 reacties zijn openbaar. Het betreft in 3 gevallen een reactie van een brancheorganisatie en 4 reacties van een particulier (zie bijlage 1).

Beeld van de binnengekomen reacties

Over het algemeen wordt de noodzaak van het doel van de richtlijn - het versnellen van hernieuwbare-energieprojecten – erkend. Echter, zorgen om aanzienlijke natuur- en milieueffecten voeren daarnaast de boventoon.

Respondenten geven over het algemeen aan dat het aanwijzen van versnellingsgebieden niet ten koste van de natuur moet gaan. Een respondent vindt het bezwaarlijk dat in het conceptwetsvoorstel wordt volstaan met de plan-MER en projecten na het doorlopen van de vereiste screening worden vrijgesteld van aanvullend onderzoek (MER, passende beoordeling, soortenbeschermingstoetsen). Hier zijn wij ons ten zeerste van bewust. Ondanks deze kritiek zit hier juist wel het versnellingselement – het is een kernelement van de richtlijn.

Verder werd er in de reacties verwezen naar de mogelijkheden van geothermie en ook de mogelijke gevaren die dit voor de drinkwaterkwaliteit met zich meebrengt.

Aan de andere kant wijst een respondent ons erop dat de versnellingsgebieden niet gebruikt mogen worden voor het winnen van geothermische energie in gebieden die bij of krachtens wet zijn aangewezen of gereserveerd voor de winning van drinkwater uit grondwater. Uit de reactie van het ministerie van KGG op de IC van het wetsvoorstel blijkt dat dit onwaarschijnlijk is vanwege het vermijden van o.a. Natura 2000 gebieden en overige beschermde natuurgebieden.

Wijzigingen mapping na de consultatie

We hebben RVO gevraagd om hun kijk op de reactie van een respondent dat er in veel meer regio's geothermie-activiteiten voorzien zijn dan in de mapping van de consultatie is opgenomen. Deze betreffen RES'en en gemeenten. RVO herkent zich in dit beeld, en de mapping zal daarom uitgebreid worden met de gebieden die de respondent heeft aangedragen (na zorgvuldige analyse van RVO).

Vervolgplanning

Op basis van de mapping kunnen we gesprekken beginnen met de bevoegde gezagen voor een shortlist van potentiële gebieden waarvan we denken dat ze hoogstwaarschijnlijk voldoen aan de vereisten zoals uiteengezet in de richtlijn. Nu hebben we drie opties om uit te kiezen bij het aanwijzen van onze versnellingsgebieden. In willekeurige volgorde kunnen we kiezen uit onze nationale programma's, kiezen voor een overlap tussen nationale

programma's en bijdragen van de bevoegde gezagen, en/of besluiten om te kiezen uit bijdragen van de bevoegde gezagen op zichzelf.

Gedetailleerde reacties

Reactie: Geothermie zou niet moeten worden toegestaan in gebieden die zijn aangewezen voor winning van drinkwater uit grondwater.

Antwoord: Versnellingsgebieden kunnen alleen worden aangewezen na een plan-MER. Het is daarmee onwaarschijnlijk dat gebieden voor geothermie worden aangewezen die zijn aangewezen als drinkwaterwinningsgebied. Het wetsvoorstel creëert overigens geen extra mogelijkheden voor het toelaten van bijvoorbeeld installaties voor geothermie. Het voorziet alleen in versnelling van procedures en het verleggen van beoordelingsplichten naar planniveau in plaats van projectniveau.

Reactie: Er moet geen verslechtering zijn volgens de Kaderrichtlijn Water.

Antwoord: In het plan dat bij de aanwijzing van een gebied hoort, moeten mitigatiemaatregelen opgenomen worden om negatieve milieu-impact te voorkomen of waar dat niet mogelijk is, te verminderen. Dit om ervoor te zorgen dat de neergelegde verplichtingen in onder meer artikel 4(1), punt (a) (i) van de Kaderrichtlijn water worden nageleefd. Deze mitigatiemaatregelen moeten zijn toegespitst op het specifieke gebied, de gebruikte technologie en de geïdentificeerde milieu-impact.

Reactie: Het is essentieel dat er voldoende inspraakmogelijkheden blijven.

Antwoord: Op het aanwijzen van een gebied en het vaststellen van het plan is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Op grond daarvan kan eenieder zienswijzen tegen het ontwerp van het besluit indienen. Daarnaast zijn de natuur- en milieuvergunningen met dit (herziene) wetsvoorstel voor beroep vatbaar. Hiermee is inspraak geborgd.

Reactie: Er wordt verzocht om expliciet alle Regionale Energiestrategieën (RES) mee te nemen in de mappingfase. Nu is onduidelijk op basis van de gedeelde informatie of de RESsen al onderdeel zijn van de huidige mapping of de reeds aangemelde gebieden voor de mapping.

Antwoord: De RES'en zijn enerzijds reeds opgenomen als Rijksprogramma. Anderzijds komen deze ook deels al specifiek naar voren zoals aangedragen door de bevoegde gezagen. Omdat de RES'en al deel uitmaken van het Rijksprogramma zijn deze volledig geborgd. Ook zonder aanmelding door de bevoegde gezagen kunnen deze gebieden dus in de toekomst aangewezen worden als RED III versnellingsgebied.

Reactie: Het belang van structurele uitbreiding van de ruimte voor windenergie op zee wordt benadrukt. De overheid wordt verzocht om de mogelijkheid tot toekomstige uitbreiding van de zoekgebieden op zee expliciet open te houden binnen het mappingproces, zodat de opschaling van wind op zee niet onnodig wordt belemmerd.

Antwoord: Het is besloten om geen nieuwe gebieden op te nemen in de mapping, anders dan de gebieden die reeds zijn aangewezen binnen het Programma Noordzee. Deze keuze is gemaakt om niet vooruit te lopen op de maritieme ruimtelijke besluitvorming, waarin het maritiem ruimtelijk plan wordt vastgesteld onder verantwoordelijkheid van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, in overeenstemming met de Minister van Klimaat en Groene Groei. Dit is tevens in lijn met afspraken gemaakt in het Noordzeeakkoord, waarin is afgesproken om bij de aanwijzing van nieuwe windenergiegebieden een integraal afwegingskader te hanteren. Verder heeft het kabinet onlangs de ontwerp-PH gepubliceerd waarin het van plan is om extra ruimte voor wind op zee aan te wijzen. Het proces van aanwijzen via (een wijziging van) het Programma Noordzee is niet afhankelijk van het al of niet opnemen van gebieden in de mapping.

Reactie: De regering wordt verzocht de mogelijkheden voor het instellen van versnellingsgebieden zo goed mogelijk te benutten en mede hiermee industrieclusters, zoals het havencomplex van Rotterdam, te ondersteunen bij uitvoering van energie(infra)projecten.

Antwoord: De Rotterdamse haven valt onder de Rijksprogramma's RES Rotterdam-Den Haag, CES Rotterdam-Moerdijk en NOVEX. Daarmee is potentiële aanwijzing als RED III versnellingsgebied geborgd. Er is reeds een gesprek ingepland om de mogelijkheden voor het aanwijzen van de Rotterdamse haven als versnellingsgebied gezamenlijk te onderzoeken.

Reactie: Om daadwerkelijke versnelling te realiseren, is het van belang duidelijke randvoorwaarden te hanteren. Versnelling kan alleen slagen als een strakke selectie plaatsvindt van kansrijke gebieden, en het vervolgproces zorgvuldig is ingericht om juridische en milieutechnische obstakels op tijd af te weren.

Antwoord: Volgens de richtlijn moet er vóór 21 februari 2026 tenminste één versnellingsgebied worden aangewezen. Er is op dit moment een selectie gemaakt met potentiële kandidaten waarmee gesprekken zullen worden gevoerd. Wij zijn ons er ten zeerste van bewust dat het aanwijzen van een te grote hoeveelheid versnellingsgebieden versnelling in de weg kan komen te staan. Na het afronden van de mapping is er uitvraag

gedaan welke bevoegde gezagen er geïnteresseerd zijn om als eerste een versnellingsgebied te willen aanwijzen. Dit komt bij lange na niet in de buurt van het aantal aanmeldingen dat initieel voor de mapping is gedaan.

Reactie: Wij stellen vast dat de windenergiegebieden op zee en op land niet geschikt zijn om aangewezen te worden als versnellingsgebieden. Voor windparken kan namelijk niet zonder gedetailleerd onderzoek (project-MER, passende beoordeling en soortenbeschermingstoets) worden vastgesteld dat aanleg en gebruik geen significante milieueffecten zullen hebben.

Antwoord: De richtlijn voorziet dat ecologie vroegtijdig en zwaarwegend wordt meegenomen. Voor de aanwijzing van een versnellingsgebied is dan ook een gedetailleerde plan-MER vereist die significante natuur- en milieueffecten in kaart brengt, zodat eventueel mitigerende maatregelen bepaald kunnen worden.

Reactie: Mochten er echter toch windenergiegebieden op de Noordzee worden aangewezen als versnellingsgebieden, dan de gebieden die via de Kader Ecologie en Cumulatie getest zijn op cumulatieve effecten. Zelfs nog voor deze gebieden en zeker voor andere gebieden is er nog steeds beperkte kennis over de mogelijke (cumulatieve) systeem effecten.

Antwoord: Bij een milieueffectrapportage worden cumulatieve effecten ook meegenomen. Aanwijzing van een versnellingsgebied gebeurt op basis van een (gedetailleerde) planMER.

Reactie: Wij zijn tevreden om te lezen dat Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten van de mapping. Echter als er te veel gebieden tegelijkertijd aangewezen worden, kan dat een effect hebben op Natura 2000-gebieden en de natuurwaarden daarin. Hoe wordt dit gewaarborgd?

Antwoord: Bij een milieueffectrapportage worden cumulatieve effecten ook meegenomen. Aanwijzing van een versnellingsgebied gebeurt op basis van een (gedetailleerde) planMER.

Reactie: Voor de gebieden op de Noordzee zitten er ook gebieden bij die al operationeel zijn, in aanbouw of waarvoor het tenderproces al geweest is. Wij vragen ons af hoe deze gebieden aangewezen kunnen worden als versnellingsgebieden? Worden deze gebieden meegenomen voor een snellere beoordeling in het geval van uitbreiding of repowering in de toekomst? Of is het om een volledig beeld van de huidige infrastructuur aan de EC te rapporteren? Als zo'n gebied een versnellingsgebied wordt, wat verandert er dan met betrekking tot mitigerende maatregelen? Hoe wordt geborgd dat de mitigerende maatregelen uit het hernieuwbare energie-plan uitgevoerd worden?

Antwoord: Voor nu is ervoor gekozen deze gebieden op te nemen in de mapping, om de mogelijkheid open te houden deze gebieden in een later stadium aan te wijzen als een versnellingsgebied. Of de gebieden daadwerkelijk aangewezen zullen worden, is een vraag die openstaat.

Reactie: De REDIII is alleen voor potentieel hernieuwbare energie die opgewerkt kan worden. Daar vallen mijnbouw en Carbon Capture and Storage niet direct onder. Onze vraag is waarom er wel CO₂-netwerk Noordzeekanaalgebied, Porthos, Aramis: transport en opslag van CO₂ op de Noordzee, Carbon Connect Delta en mogelijk nog andere CO₂ projecten in deze lijst voor versnellingsgebieden staan. Dergelijke projecten worden meegerekend in negatieve emissies en dragen daarmee indirect bij aan de REDIII-doelstellingen. Echter is dit volgens ons geen reden om dergelijke projecten mee te nemen in de mapping voor potentiële versnellingsgebieden. Het zijn geen hernieuwbare energie opwekkers. Hiermee wordt de deur opengezet voor mijnbouw binnen de versnellingsgebieden en dat is niet in lijn met de klimaatdoelen. Wij vragen jullie om deze projecten van de lijst af te halen.

Antwoord: Het CO₂-netwerk Noordzeekanaalgebied en de andere gebieden zullen inderdaad niet worden aangewezen als versnellingsgebied onder RED III als het gaat om CO₂-projecten.

Bijlage 1: Overzicht van organisaties die openbaar gereageerd hebben

	Naam van organisatie (openbaar)
1	Geothermie Nederland
2	Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE)
3	Vewin (Vereniging van waterbedrijven in Nederland)